Orientari metodologice in sociologie

Distinctii si dezvoltari

Analiza structurală

- A fost consacrată în cadrul structuralismului – orientare teoretică şi metodologică în ştiințele sociale şi umane în anii 1960-1980 (lingvistică: F. de Saussure, N. Chomsky; antropologie: C. Levi-Strauss)
- Analiza structurală este centrată pe conceptul de **structură** pentru a ajunge la construcție teoretică pe baza analizei empirice
- Opțiuni: (a) ia ca model ştiințele naturii; (b) elimină filosofia socială; (c) depaşeşte empirismul sociologic

Conceptul de structură

- 1. Accepțiune generală: mod de stabilire a relațiilor dintre elementele integrate într-o “totalitate ireductibilă la suma părților”
- 2. Accepțiune specifică analizei structurale: noțiunea de structură nu ține de o **definiție inductivă**, bazată pe compararea şi pe abstragerea elementelor comune ; structura nu se referă la o realitate concretă, vizibilă, ci la un **model** (eventual formalizat) al acelei realități care-i supusă investigării

Caracteristici ale analizei structurale

- Analizează totalități integrate
- Se concentrează asupra modelului despre realitate şi nu asupra realității însăşi
- Forma primează asupra conținutului: structura determină viața umană sau socială individuală
- Analiza structurală se concentrează mai ales asupra statornicitului decât asupra devenirii.

Demersul analizei structurale

- a) Formularea teoriei de referință în forma modelului ipotetico-deductiv ;
- b) Observarea obiectivă a faptelor subsumate, explicate şi prezise prin model sau experimentarea cu modelul prin modificarea unora din elementele sale;
- c) Verificarea modelului, adică a modului său de reacție la modificările introduse

Forme ale analizei structurale in sociologie

- Analiza întregului sau totalității, nu doar a elementelor
- Analiza structurii rețelelor sociale (din grupuri, comunități etc.) şi analiza mobilității sociale şi a migrației pe baza rețelelor
- Analiza efectelor contextuale sau structurale ale variabilelor independente
- “Structure and agency”: de la ignorarea subiectului istoric la analiza “dualității structurale” (A. Giddens)

Critica analizei structurale

- Ignorarea integrală sau parțială a rolului activ al persoanei individuale în configurarea socială, datorită concentrării pe întreg sau totalitate; convergența cu analiza sistemică
- Preeminența data formei în raport cu conținutul vieții sociale; abordare statică
- Construcție teoretică deductivistă, care ignoră formele inductive, bazate pe experiențe

Analiza funcțională

- Consacrată de teoria structural-functionala, formulată în a doua jumătate a sec XX mai ales de către T. Parsons şi apoi R. K. Merton
- Ar marca trecerea de la analiza structurală statică a sistemului social la analiza dinamică a acestuia în forma analizei funcționale
- Analiza functională vizează temeiurile generării şi conservării ordinii sociale prin explorarea "consecințelor funcționale" ale structurilor

Teoria funcționalistă

- **Predecesori:** funcționalismul biologic (funcția crează organul); funcționalismul sociologic de tip matematic al lui V. Pareto; funcționalismul organicist al lui H. Spencer; analiza funcționalistă din antropologia socială engleză (R. Brown, B. Malinowski) şi din antropologia culturală americană (R. Benedict, C. Kluckhohn, R. Linton): cultura e un tot organic în care fiecare cutumă sau normă îndeplineşte o funcție bine stabilită.

Paradigma analizei funcționale

- R.K. Merton: analiza funcțională s-a dezvoltat ca o “schemă interpretativă” a cărei coerență interioară depinde de “alianța triplă dintre teorie, metodă şi date”
- Parsons & Merton: “paradigma analizei funcționale” constă în *“codificarea* acelor concepte şi probleme care au fost impuse atenției noastre de analiza critică a cercetării curente şi a teoriei din analiza funcțională”

Demersul analizei funcționale

- Identifică un sistem şi elementele lui specifice
- Formulează cadrul ipotetic de analiza funcțională
- Stabileşte structurile de care aparțin elementele (e.g.- roluri sociale corelate, modele culturale, scheme instituționale, procese sociale); Structura nu este o entitate ontologica; este postulată teoretic şi se manifesta prin consecinte obiective pentru sistem si prin dispozitii subiective ale actorilor sociali

Demersul analizei functionale (cont.)

- Dupa descrierea structurilor, se trece la analiza functionala, adica la specificarea consecintelor lor obiective pentru sistem, care se manifesta ca:

➢ Functii – asigura adaptarea sistemului la cerintele mediului

➢ Disfunctii – impiedica adaptarea sistemului

➢ Neutre functional – nu interfereaza cu sistemul

Demersul analizei functionale (cont.)

- In raport cu intentionalitatea actorilor, functiile si disfunctiile sunt manifeste sau latente
- Se urmăreşte să se deceleze mecanismele prin care se realizează funcțiile sau disfuncțiile, procesualitatea relațiilor sau interacțiunilor, demersul construcției sociale
- In timp ce structura este postulată, funcția este demonstrată, explicată, desfăşurată prin mecanisme sociale procesuale adecvate.

Demersul analizei functionale (cont.)

- Analizele empirice sunt menite să stabilească: (a) domeniul de variație al elementelor echivalente funcțional; (b) constrângerile structurale exercitate de contextul sistemului asupra substituirilor funcționale
- Metoda de cercetare cea mai propice pentru realizarea unor asemenea analize este experimentul sau cvasiexperimentarea socială

Limite ale analizei functionale

- In plan teoretic: (a) teoria globala a lui Parsons; (b) teorii cu nivel mediu de generalitate (R. Merton); (c) teorie a ordinii sociale si nu a schimbarii; (d) relativism functional; (e) hiperfunctionalism asociat cu actori “hipersocializati”
- In plan empiric: asociere cu “empirismul abstract” (C. Wright-Mills)